Stanovy Matice slovenskej

Matica slovenská je historicky osvedčená významná ustanovizeň slovenského národa v oblasti kultúrnej, spoločenskej a vedeckej činnosti.

zákon č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej
(v znení č. 183/2000 Z. z., 474/2005 Z. z., 183/2022 Z. z.)

Slovenská Matica je jednota milovníkov národa a života slovenského a jej cieľ: v členoch slovenského národa mravnú a umnú vzdelanosť budiť, rozširovať a utvrdzovať, slovenskú literatúru a krásne umenia pestovať a podporovať, a tým i hmotný dobrobyt slovenského národa napomáhať a na jeho zvelebení pracovať.

Stanovy Matice slovenskej
z 5. februára 1862

Matica slovenská sa jednoznačne hlási k plneniu úloh vyplývajúcich z Dohovoru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva, prijatého v Paríži 17. októbra 2003 na konferencii organizácie UNESCO, ktorej je Slovenská republika členským štátom.

Hlava I.
Základné ustanovenia, poslanie, postavenie, predmet činnosti a úlohy

1. Matica slovenská je verejnoprávna ustanovizeň. Pôsobí ako národná, nezávislá, nadstranícka, nadkonfesijná, nadrezortná, vedecká a kultúrna ustanovizeň.
2. Matica slovenská nezastupiteľne pôsobila v procese národného sebaurčenia a ochrany národných práv, zachovania identity a rozvoja kultúry slovenského národa. Bola a je aktívna pri vytváraní, zachovávaní a ochrane historického a kultúrneho dedičstva a iniciatívne pôsobí pri rozvíjaní národného a duchovného života Slovákov doma i v zahraničí.
3. Poslaním Matice slovenskej v 21. storočí, keď úsilie slovenského národa bolo právne konštituované do slovenskej štátnosti, je systematicky rozvíjať duchovný, národný, kultúrny a spoločenský život všetkých príslušníkov slovenského národa, ale aj ostatných spoluobčanov žijúcich na území Slovenskej republiky.
4. Postavenie Matice slovenskej v slovenskom národe je nezastupiteľné, jedinečné a nenahraditeľné. Svojimi zásluhami, ale aj svojím historicko-spoločenským poslaním má

osobitné postavenie v spoločnosti, keďže štát jej v zhode s rozvojom slovenskej štátnosti vymedzil úlohy, ktorých dlhodobé ciele napomáhajú uchovávať, chrániť, rozvíjať a šíriť národné povedomie, slovenskú reč, kultúru a tradície, ktorými obohacuje nielen svoj život, ale aj kultúrne dedičstvo európskych národov a svetového spoločenstva.

5. Matica slovenská rozvíja a upevňuje národnokultúrny život slovenského národa, jeho národné uvedomenie a vzdelanostnú úroveň, zároveň zabezpečuje tvorbu a ochranu kultúrneho dedičstva. Rozvíja spoluprácu s príslušníkmi národností žijúcimi na území Slovenskej republiky, ako aj s ostatnými národmi v zahraničí s cieľom poznávania a výmeny kultúrnych hodnôt.

6. Matica slovenská sa podieľa na rozvoji slovenskej vedy, kultúry, umenia i školstva a všetkých foriem duchovného a spoločenského života, ktoré upevňujú národné sebauvedomenie, najmä v radoch slovenskej mladej inteligencie, študentstva a mládeže.

7. Matica slovenská prehlbuje v širšej verejnosti prirodzený pozitívny vzťah k slovenskej vlasti ako domovine svojich predkov, a tak upevňuje národnú hrdosť a vlastenectvo.

Hlava II.
Sídlo, postavenie a symbolika

1. Sídlom Matice slovenskej je mesto Martin, centrum národnej kultúry Slovákov, kde bola v roku 1863 založená a v roku 1919 oživotvorená.

2. Matica slovenská je právnickou osobou.

3. Matica slovenská zriaďuje svoje organizačné zložky na území Slovenskej republiky, ako aj v zahraničí.

4. Matica slovenská používa svoj historický znak, ktorým je historický symbol používaný od roka 1863 – v červenom oválnom poli na modrom trojvrší je biely dvojitý kríž, pod ním sa nachádza v dvoch riadkoch text veľkými písmenami MATICA SLOVENSKÁ. Znak Matice slovenskej možno používať aj ako čierno-biely, plastický či inak vyobrazený, ak svojou kompozíciou a grafickým stvárnením zodpovedá vyššie uvedenej charakteristike. Znak Matice slovenskej a názov „Matica slovenská“ sú chránené ochrannou známkou Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Ich zneužitie a nedôstojné použitie sa považuje za závažné porušenie Stanov Matice slovenskej.

5. Matica slovenská používa jednofarebnú bledomodrú vlajku so znakom Matice slovenskej, umiestneným v jej strede. Pomer strán matičnej vlajky je 2 : 3. Matičná vlajka sa môže používať aj vo forme matičnej zástavy. Vzájomný pomer šírky a dĺžky matičnej zástavy sa

ustanovuje tak, že dĺžka matičnej zástavy nepresahuje trojnásobok jej šírky. Na matičnej zástave použitej vo forme koruhvy sa matičný znak nachádza v jej strede.

6. Hymnou Matice slovenskej sú prvé dve strofy textu hymnickej piesne Kto za pravdu horí.

7. Zvučkou Matice slovenskej je hymnická pieseň Hej, Slováci! v hudobnej úprave Tibora Andrašovana.

8. Matica slovenská používa okrúhlu pečiatku, v ktorej strede je historický symbol, v hornej polovici sa nachádza text veľkými písmenami MATICA SLOVENSKÁ, ohraničený lipovými listami, a v dolnej polovici text veľkými písmenami MARTIN. Odtlačok matičnej pečiatky je spravidla modrej farby.

9. Právne subjekty Matice slovenskej spravidla používajú okrúhlu pečiatku, v ktorej strede je historický symbol, v hornej polovici konkrétny názov subjektu veľkými písmenami, ohraničený lipovými listami, a v dolnej polovici názov obce veľkými písmenami, v ktorej sídli právny subjekt.

10. Vyobrazenie symbolov Matice slovenskej, ako aj notový zápis a text hymny Matice slovenskej sú prílohou stanov.

11. Podrobnosti o používaní symbolov Matice slovenskej upravuje smernica schválená Výborom Matice slovenskej.

Hlava III.
Členstvo v Matici slovenskej

1. Základným pilierom Matice slovenskej sú jej členovia združení v miestnych, vedeckých a záujmových odboroch doma aj v zahraničí.

2. Členom Matice slovenskej sa môže stať každý občan Slovenskej republiky, ako aj občan iného štátu, ktorý vyjadrí súhlas s poslaním, Programom a so Stanovami Matice slovenskej a jeho členstvo bolo na základe podanej prihlášky schválené výborom príslušného odboru alebo Členským ústredím Matice slovenskej.

3. Členstvo v Matici slovenskej je individuálne a kolektívne.

4. Individuálne členstvo môže byť:

a) riadne,

b) zakladajúce a podporujúce,

c) čestné.

5. Záujemca o riadne členstvo v Matici slovenskej podá prihlášku, v ktorej vyjadrí súhlas s poslaním, Programom a so Stanovami Matice slovenskej príslušnému miestnemu odboru

Matice slovenskej, v ktorého obvode má bydlisko alebo pracovisko. Ak v mieste bydliska alebo pracoviska nie je miestny odbor, záujemca podá prihlášku inému miestnemu odboru alebo Členskému ústrediu Matice slovenskej (ďalej len ČÚ). V odôvodnených prípadoch môže záujemca podať prihlášku o riadne členstvo aj v inom miestnom odbore, ako je miestny odbor, v ktorom má bydlisko alebo pracovisko, ak to odsúhlasí výbor miestneho odboru, ktorému je prihláška adresovaná. Záujemcovi vzniká riadne členstvo dňom schválenia prihlášky vo výbore príslušného miestneho odboru alebo rozhodnutím ČÚ. Záujemca o riadne členstvo v záujmovom alebo vedeckom odbore podá prihlášku, v ktorej vyjadrí súhlas s poslaním, Programom a so Stanovami Matice slovenskej príslušnému záujmovému alebo vedeckému odboru. Záujemcovi vzniká riadne členstvo dňom schválenia prihlášky vo výbore príslušného odboru alebo rozhodnutím ČÚ. Záujemca o riadne členstvo v záujmovom odbore Mladá Matica podá prihlášku, v ktorej vyjadrí súhlas s poslaním, Programom a so Stanovami Matice slovenskej, príslušnému odboru Mladej Matice, v ktorého obvode má bydlisko alebo pracovisko, pričom ďalej sa postupuje rovnako ako v prípade miestnych odborov.

6. Zriaďuje sa zakladajúce a podporujúce členstvo, ktoré symbolicky nadväzuje na zakladajúcich členov Matice slovenskej pri jej vzniku. Zakladajúci a podporujúci členovia sú vedení v osobitnej evidencii ČÚ, vydáva sa im členský preukaz v podobe diplomu s číslovaním. Zakladajúcim a podporujúcim členom sa môže stať každý, kto prejaví oň záujem a vyjadrí súhlas s poslaním, Programom a so Stanovami Matice slovenskej. Podmienkou na získanie zakladajúceho členstva je zaplatenie členského príspevku najmenej v sume schválenej Výborom Matice slovenskej. Záujemca, ktorý zaplatí len časť z celkovej sumy schválenej Výborom Matice slovenskej, sa stáva podporujúcim členom a bude mu vystavená Dohoda o podporujúcom členstve Matice slovenskej. Po úhrade zvyšnej sumy, ktorou podporujúci člen dosiahne plnú sumu stanovenú pre zakladajúce členstvo, sa podporujúci člen stáva zakladajúcim členom a bude mu vystavený členský preukaz v podobe diplomu zakladajúceho člena Matice slovenskej. Zakladajúcim členom môže byť aj právnická osoba.

7. V prípade dôvodného podozrenia, že záujemca o zakladajúce alebo podporujúce členstvo by svojím konaním poškodil alebo poškodzuje dobré meno Matice slovenskej, alebo koná proti poslaniu, Programu alebo Stanovám Matice slovenskej, o schválení tohto členstva na základe podkladov ČÚ rozhodne Výbor Matice slovenskej. Osvedčenie o vzniku zakladajúceho a podporujúceho členstva vystaví ČÚ na základe písomnej prihlášky zaslanej záujemcom.

8. Čestným členom Matice slovenskej sa po schválení na Valnom zhromaždení Matice slovenskej alebo na Sneme Matice slovenskej môže stať každá osobnosť, ktorá sa

mimoriadnou mierou zaslúžila o rozvoj slovenského národného a kultúrneho života a Matice slovenskej. Návrh na udelenie čestného členstva môže predložiť každá organizačná zložka Matice slovenskej.

9. Kolektívnym členom Matice slovenskej sa môže stať právnická osoba alebo iné zoskupenia bez právnej subjektivity (napr. súbory, kluby a pod.) so sídlom v Slovenskej republike, občianske združenia, krajanské spolky a organizácie Slovákov žijúcich v zahraničí na základe Dohody o kolektívnom členstve, ktorú za Maticu slovenskú podpisuje jej predseda. V prípade záujmu o kolektívne členstvo v miestnom, záujmovom, vedeckom odbore alebo v odbore Mladej Matice podpisuje dohodu predseda príslušného odboru. Kolektívny člen, prípadne jeho členovia nemusia byť zároveň členmi Matice slovenskej registrovaní v inom odbore.

10. Zakladajúci, podporujúci a čestní členovia Matice slovenskej majú každoročne nárok na podielovú knihu. Podrobnosti vystavenia podielovej knihy schvaľuje Výbor Matice slovenskej.

11. Členstvo v Matici slovenskej zaniká:

a) vystúpením,

b) úmrtím člena,

c) zrušením v miestnom, záujmovom, vedeckom odbore a odbore Mladej Matice alebo vo Výbore Matice slovenskej,

d) vylúčením,

e) zrušením miestneho, záujmového, vedeckého odboru a odboru Mladej Matice podľa hlavy V., bodu 15.

12. Členstvo v Matici slovenskej sa pozastavuje v prípade nezaplatenia členského príspevku viac než dva roky, a to až do lehoty úhrady.

13. O zrušení členstva rozhoduje príslušný výbor miestneho, záujmového, vedeckého odboru a odboru Mladej Matice, alebo výbor Matice slovenskej najmenej dvojtretinovou väčšinou všetkých členov. Proti rozhodnutiu o zrušení členstva sa môže člen odvolať v prvom stupni na dozorný výbor príslušného odboru a v druhom stupni na Dozorný výbor Matice slovenskej v lehote tridsať kalendárnych dní od doručenia rozhodnutia. Proti rozhodnutiu Dozorného výboru Matice slovenskej na druhom stupni nie je prípustné odvolanie. Člen, ktorému bolo zrušené členstvo v miestnom, záujmovom, vedeckom odbore a odbore Mladej Matice, sa môže opätovne uchádzať o členstvo.

14. O vylúčení z Matice slovenskej rozhoduje Výbor Matice slovenskej najmenej dvojtretinovou väčšinou všetkých členov, rovnako môže rozhodnúť Snem Matice slovenskej alebo Valné zhromaždenie Matice slovenskej nadpolovičnou väčšinou prítomných delegátov

s hlasom rozhodujúcim, ak sú snem alebo valné zhromaždenie uznášaniaschopné. Proti rozhodnutiu o vylúčení z Matice slovenskej sa môže člen odvolať na Dozorný výbor Matice slovenskej v lehote tridsať kalendárnych dní od doručenia rozhodnutia. Členstvo v Matici slovenskej zaniká vylúčením pre poškodzovanie dobrého mena Matice slovenskej alebo pre závažné porušenie Stanov Matice slovenskej. Člen, ktorý bol z Matice slovenskej vylúčený, sa môže po uplynutí dvoch volebných období opätovne uchádzať o členstvo v Matici slovenskej. Záujemcovi vzniká opätovné riadne členstvo až dňom schválenia prihlášky vo Výbore Matice slovenskej. Podklady na rozhodovanie o návrhu na vylúčenie člena pripravuje príslušný orgán ČÚ.

Hlava IV.
Práva a povinnosti členov

1. Riadny člen Matice slovenskej má právo:
a) voliť po dovŕšení 15 rokov,
b) byť volený do orgánov Matice slovenskej po dovŕšení 18 rokov,
c) vyjadrovať sa slobodne ku všetkým otázkam života a činnosti Matice slovenskej,
d) podieľať sa na členských aktivitách a výhodách,
e) podávať návrhy, podnety, žiadosti a sťažnosti orgánom Matice slovenskej.
2. Riadny člen Matice slovenskej je povinný:
a) dodržiavať Stanovy Matice slovenskej,
b) aktívne sa podieľať na realizácii Programu Matice slovenskej,
c) obhajovať a presadzovať matičné a národné záujmy,
d) platiť člensky príspevok.

Hlava V.
Organizačné zložky a ich orgány

1. Členovia Matice slovenskej sú združení v miestnych, záujmových a vedeckých odboroch, ktoré sa registrujú v ČÚ.
2. Miestny odbor Matice slovenskej (ďalej MO) združuje členov Matice slovenskej v obci a v mestských častiach krajských miest. MO sa zakladá, ak je v obci aspoň desať záujemcov o členstvo v Matici slovenskej. V jednej obci alebo v mestskej časti krajských miest môže vzniknúť iba jeden MO.

3. MO vzniká registráciou. O registrácii rozhodne ČÚ do šesťdesiatich kalendárnych dní od prijatia žiadosti o registráciu, zápisu z ustanovujúceho valného zhromaždenia (ďalej ustanovujúceho VZ) a ostatných požadovaných písomností, ak sú v súlade so Stanovami Matice slovenskej a Zásadami členstva Matice slovenskej. Podobný postup platí aj pri registrácii záujmových, vedeckých odborov, odborov Mladej Matice a zahraničných MO. MO reprezentuje Maticu slovenskú vo svojej územnej pôsobnosti vo vzťahu k príslušným orgánom štátnej správy a samosprávy, ako aj k iným, tam pôsobiacim organizáciám. Na pôde MO môžu pôsobiť kluby a sekcie bez právnej subjektivity. MO môžu vzniknúť aj v zahraničí. Právna subjektivita alebo iná právna forma existencie v prípade zahraničného MO musí byť v súlade s platnou legislatívou štátu, v ktorej bol založený. MO môžu so súhlasom predsedu Matice slovenskej používať čestné názvy po významných osobnostiach slovenských dejín.

4. Záujmový odbor (ďalej ZO) v súlade so svojím poslaním združuje v celoslovenskom rámci členov Matice slovenskej na báze ich špecifických záujmov. ZO vzniká registráciou ČÚ po schválení vo Výbore Matice slovenskej. K žiadosti o registráciu sa prikladá zápis z ustanovujúceho VZ a ďalšie písomnosti podľa Zásad členstva MS spolu so stanovami ZO, ktoré musia byť v súlade so Stanovami Matice slovenskej. Výboru Matice slovenskej podklady na posudzovanie schválenia ZO predkladá ČÚ.

5. Mladá Matica (ďalej MM) je špecifickým záujmovým odborom pre mládežnícke hnutie s celoslovenskou pôsobnosťou. Členovia MM môžu vytvárať odbory Mladej Matice (ďalej OMM). OMM majú rovnaké právne postavenie a nadobúdajú rovnaké práva a povinnosti ako MO. OMM môže byť založený, ak je v obci alebo v mestskej časti krajských miest aspoň desať záujemcov, ktorí na ustanovujúcom VZ vyjadria vôľu založiť odbor. Registráciu vykonáva ČÚ za rovnakých podmienok ako v prípade registrácie MO. OMM vo svojej činnosti úzko spolupracujú s príslušným MO. OMM môžu so súhlasom predsedu Matice slovenskej používať čestné názvy po významných osobnostiach slovenských dejín.

6. Vedecký odbor (ďalej VO) v celoslovenskom rámci združuje členov Matice slovenskej v oblasti určitej vednej disciplíny. Činnosť VO riadi a koordinuje vedecký tajomník Matice slovenskej. VO vzniká registráciou ČÚ po schválení vo Výbore Matice slovenskej. K žiadosti o registráciu sa prikladá zápis z ustanovujúceho VZ a ďalšie písomnosti podľa Zásad členstva Matice slovenskej spolu so stanovami VO, ktoré musia byť v súlade so Stanovami MS. Výboru Matice slovenskej podklady na posudzovanie schválenia VO predkladá ČÚ a vedecká rada Matice slovenskej.

7. ZO a VO musia mať minimálne dvadsaťpäť členov. Členovia musia byť zastúpení minimálne z piatich krajov Slovenskej republiky. Vo VO, ako aj v ich výboroch musia

pôsobiť odborníci z danej vednej disciplíny. Ďalšie podrobnosti k členstvu ZO a VO upravujú Zásady členstva Matice slovenskej. ČÚ zhodnotí raz ročne, najneskôr do 31. marca, činnosť ZO a VO k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka, a to vo forme správy, ktorú predloží na zasadnutie Výboru Matice slovenskej do tohto termínu.

8. MO, ZO, VO a OMM majú vo vzťahu k ČÚ povinnosť:

a) oznámiť raz ročne, najneskôr do 31. marca, stav členov k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka, a to vo forme aktualizovanej matričnej knihy, ktorej vzor vydáva ČÚ,

b) odviesť raz ročne, najneskôr do 31. marca, tzv. „členský príspevok“ za každého člena na tzv. členský fond. Výšku členského príspevku schvaľuje Výbor Matice slovenskej pre nasledujúci rok,

c) uskutočniť raz za volebné obdobie valné zhromaždenie a raz za dva roky nevolebné valné zhromaždenie (výročná členská schôdza), ktorých zápis sa musí zaslať ČÚ najneskôr do šesťdesiatich kalendárnych dní od ich konania, pričom pozvánka na uvedené zhromaždenie sa zašle ČÚ najneskôr desať kalendárnych dní pred jeho konaním,

d) uskutočniť minimálne raz ročne uznášaniaschopné zasadnutie výboru, ktorého zápis sa musí poslať na ČÚ najneskôr do šesťdesiatich kalendárnych dní od jeho konania,

e) pri zmenách vo volených orgánoch treba túto skutočnosť oznámiť ČÚ najneskôr do šesťdesiatich kalendárnych dní od ich uskutočnenia,

9. MO, ZO, VO, OMM a zahraničné MO, ktoré si neplnia povinnosti v zmysle ustanovení písm. a) až e) bodu 8 hlavy V. týchto stanov, ČÚ vyzve, aby do šesťdesiatich kalendárnych dní od doručenia tejto výzvy bezodkladne splnili stanovené povinnosti.

10. MO, ZO, VO, OMM a zahraničné MO, ktoré si nesplnia povinnosti voči ČÚ v zmysle platných Stanov MS ani po výzve v zmysle bodu 9 hlavy V. týchto stanov, ČÚ tieto odbory Matice slovenskej preradí vo svojej databáze medzi neaktívne. Takéto odbory Matice slovenskej nemôžu vyslať na valné zhromaždenie, snem a krajský snem svojich delegátov s hlasom rozhodujúcim a nemôžu sa uchádzať o finančnú podporu z prostriedkov Matice slovenskej.

11. Orgánmi MO, ZO,VO a OMM sú:

a) valné zhromaždenie,

b) výbor,

c) predseda,

d) dozorný výbor alebo dozorca.

12. MO a OMM s členskou základňou neprevyšujúcou päťdesiat členov nemusí zvoliť dozorný výbor, ale iba dozorcu.

13. Podrobnosti o činnosti a hospodárení jednotlivých MO, ZO, VO a OMM a ich orgánov vymedzujú ich vlastné stanovy, ktoré musia byť v súlade s poslaním, Programom a Stanovami Matice slovenskej.
14. Mimoriadne valné zhromaždenie MO, ZO, VO a OMM zvolá riaditeľ ČÚ. Riaditeľ ČÚ môže týmto poveriť aj pracovníka ČÚ alebo príslušné oblastné stredisko Matice slovenskej. Mimoriadne valné zhromaždenie zvolá riaditeľ ČÚ, ak:
a) výbor odboru je nefunkčný alebo počet členov výboru klesol pod polovicu,
b) v priebehu štyroch rokov nebolo zvolané riadne valné zhromaždenie alebo ak najneskôr do uplynutia volebného obdobia nebolo zvolané riadne valné zhromaždenie,
c) o jeho zvolanie požiada najmenej tretina členov odboru, ak najneskôr do troch mesiacov od požiadania o zvolanie mimoriadneho valného zhromaždenia ho nezvolá predseda odboru.
15. Ak príslušný orgán rozhodne o zrušení MO, ZO, VO a OMM, Dozorný výbor Matice slovenskej určí osobu likvidátora. Likvidátor je povinný predložiť správu výboru. Zrušením MO, ZO, VO a OMM zaniká jednotlivým členom Matice slovenskej členstvo.
16. MO, ZO, VO a OMM majú právnu subjektivitu, ktorej rozsah upravujú Zásady členstva Matice slovenskej schválené Výborom Matice slovenskej na návrh ČÚ.
17. Ďalšie podrobnosti týkajúce sa organizačných zložiek a ich orgánov upravujú Zásady členstva Matice slovenskej schválené Výborom Matice slovenskej na návrh ČÚ.

Hlava VI.
Regionálne orgány

1. V príslušných okresoch a krajoch Slovenskej republiky pôsobia regionálne orgány Matice slovenskej, a to:
a) okresné alebo oblastné rady,
b) krajské rady.
2. Okresná rada vzniká v okrese, kde pôsobí aspoň päť MO alebo OMM. Oblastné rady pôsobia v tých okresoch, kde nie sú okresné rady. Vznikajú na podnet minimálne piatich MO alebo OMM z dvoch alebo viacerých susediacich okresov spravidla v rámci jedného samosprávneho kraja.
3. Členmi okresných alebo oblastných rád sú predsedovia príslušných MO a OMM alebo nimi delegovaní zástupcovia a vedúci príslušného oblastného strediska Matice slovenskej. Povinnosťou člena okresnej a oblastnej rady, resp. ním delegovaného zástupcu, je zúčastniť sa najmenej na jednom zasadnutí v kalendárnom roku. V opačnom prípade predsedovia MO

a OMM strácajú na zasadnutiach hlas rozhodujúci a na zasadnutiach sa môžu zúčastniť len s hlasom poradným, a to až do skončenia volebného obdobia okresnej a oblastnej rady.

4. Krajské rady sa zriaďujú v rámci samosprávnych krajov, pričom ich sídlom je spravidla krajské mesto. Predseda a členovia krajskej rady sú volení krajským snemom na štyri roky. Členmi krajskej rady sú krajským snemom volení členovia MO a OMM v územnom obvode kraja. V krajskej rade musia byť zastúpené všetky okresy, v ktorých pôsobia MO alebo OMM. Krajský snem zvoláva krajská rada v súčinnosti s ČÚ.

5. Podmienky na činnosť regionálnych orgánov vrátane príspevkov na ich činnosť zabezpečujú určené oblastné strediská Matice slovenskej.

6. Regionálne orgány nemajú právnu subjektivitu a ich pôsobnosť a činnosť upravuje štatút, ktorý vydáva predseda Matice slovenskej.

7. Regionálne orgány a ich členovia nezasahujú svojou činnosťou a aktivitami do právomocí predsedu MS, Výboru MS, Predsedníctva MS, Valného zhromaždenia MS, Snemu MS a jednotlivých matičných pracovísk a neprijímajú uznesenia, vyhlásenia či stanoviská, ktoré spadajú pod právomoc vyššie uvedených orgánov Matice slovenskej a matičných pracovísk. Predmetom aktivít regionálnych orgánov a ich členov nie je predvolebná politická či iná stranícka kampaň, a to ani v súvislosti s voľbami do ústredných orgánov Matice slovenskej; ostatné podrobnosti ustanovuje štatút krajských rád, okresných alebo oblastných rád a smernica o vystupovaní členov Matice slovenskej vo vzťahu k médiám schválená Výborom Matice slovenskej.

8. Regionálne orgány sú povinné zaslať pozvánku na svoje zasadnutie ČÚ najmenej štrnásť kalendárnych dní pred zasadnutím. V prípade nedodržania tejto lehoty budú uznesenia zo zasadnutia neplatné.

Hlava VII.
Orgány Matice slovenskej

1. Orgánmi Matice slovenskej sú:

a) valné zhromaždenie,

b) výbor,

c) predseda,

d) dozorný výbor.

2. Orgány Matice slovenskej sa zakladajú voľbou, ktorá prebieha priamym a tajným hlasovaním. Základným princípom ich činnosti je kolektívne rozhodovanie na demokratickom princípe.

Článok 1.
Valné zhromaždenie

1. Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom Matice slovenskej, ktorý rozhoduje o jej smerovaní v súlade s poslaním a úlohami Matice slovenskej zverenými jej štátom, ako aj s úlohami vyplývajúcimi z jej historického poslania.
2. Valné zhromaždenie:
a) volí a odvoláva v priamych a tajných voľbách predsedu, členov výboru, predsedu dozorného výboru a členov dozorného výboru,
b) schvaľuje a mení Stanovy Matice slovenskej,
c) schvaľuje a mení Program Matice slovenskej,
d) schvaľuje správu o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za uplynulé funkčné obdobie,
e) schvaľuje správu Dozorného výboru Matice slovenskej,
f) schvaľuje zásady hospodárenia Matice slovenskej,
g) rozhoduje o ďalších závažných otázkach činnosti a hospodárenia Matice slovenskej,
h) rozhoduje o zániku Matice slovenskej a likvidácii majetku po jej zániku,
ch) deleguje Snemu alebo Výboru Matice slovenskej presne vymedzenú časť svojich kompetencií,
i) udeľuje čestné členstvo,
j) schvaľuje podmienky pracovnej zmluvy pre predsedu Matice slovenskej v zmysle § 7 ods. 3 zákona č. 311/2001 Z. z.
3. Valné zhromaždenie vedie predseda Matice slovenskej v súčinnosti s pracovným predsedníctvom podľa schváleného rokovacieho poriadku.
4. Valné zhromaždenie je spôsobilé sa právoplatne uznášať, ak je prítomná nadpolovičná väčšina riadne zvolených delegátov.
5. Valné zhromaždenie vo všetkých prerokúvaných otázkach rozhoduje nadpolovičnou väčšinou prítomných delegátov, pokiaľ tieto stanovy neurčujú inak.
6. Valné zhromaždenie zvoláva Výbor Matice slovenskej raz za štyri roky. Tvoria ho členovia výboru a volení členovia dozorného výboru, delegáti MO, ZO, VO, OMM, ustanovizní a pracovísk Matice slovenskej s hlasom rozhodujúcim. Každý delegát má jeden hlas. Na

valnom zhromaždení sa zúčastňujú zástupcovia krajských rád, kolektívnych členov a hostia s hlasom poradným podľa kľúča stanoveného Výborom Matice slovenskej.
7. Mimoriadne valné zhromaždenie zvoláva Výbor Matice slovenskej, a to najneskôr do troch mesiacov, ak o jeho zvolanie požiada najmenej jedna tretina všetkých matičných odborov. Ak predsedovi Matice slovenskej zanikne mandát, najneskôr do deviatich mesiacov Výbor Matice slovenskej zvolá mimoriadne valné zhromaždenie s cieľom zvoliť nového predsedu.

Článok 2.
Snem Matice slovenskej

1. Snem zvoláva Výbor Matice slovenskej medzi valnými zhromaždeniami. Spravidla raz ročne prerokúva priebežné plnenie uznesení a programových úloh schválených valným zhromaždením a ďalšie aktuálne otázky matičného hnutia.
2. Snem priebežne hodnotí činnosť a hospodárenie Matice slovenskej, prerokováva a schvaľuje úpravy a zmeny v Programe Matice slovenskej, Stanovách Matice slovenskej a v ďalších dokumentoch na základe delegovania vymedzených právomocí uznesením valného zhromaždenia.
3. Snem tvoria členovia výboru, volení členovia dozorného výboru, delegáti MO, ZO, VO, OMM, ustanovizní a pracovísk Matice slovenskej podľa kľúča stanoveného Výborom Matice slovenskej.

Článok 3.
Výbor Matice slovenskej

1. Výbor je kolektívnym a najvyšším výkonným orgánom Matice slovenskej.
2. Funkčné obdobie výboru je štvorročné. Tvorí ho predseda Matice slovenskej a dvadsaťosem členov výboru a maximálne deväť náhradníkov volených v tajných voľbách valným zhromaždením. Do výboru musí byť valným zhromaždením zvolený aspoň jeden zástupca z každého samosprávneho kraja, ktorý je členom MO v danom kraji. Podrobnosti určí volebný poriadok. Člen výboru, ktorý sa nezúčastní na štyroch zasadaniach výboru po sebe, preraďuje sa automaticky medzi náhradníkov. Členstvo vo výbore je nezlučiteľné s pracovným pomerom v Matici slovenskej, pričom výnimku tvoria predseda Matice slovenskej, podpredsedovia, vedecký tajomník, tajomníci Matice slovenskej a správca. Ak sú zamestnanci v pracovnom pomere zvolení do výboru, ich mandát spočíva a na ich miesto

nastúpi náhradník. V prípade, že v priebehu volebného obdobia prestanú byť zamestnancami v pracovnom pomere s Maticou slovenskou, ich mandát vo výbore sa obnovuje. Ďalšie podrobnosti o voľbe členov výboru upravuje volebný poriadok valného zhromaždenia.

3. Členovi výboru zaniká mandát, ak bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin.

4. Výbor:

a) zvoláva valné zhromaždenie, snem a celoštátne konferencie zamerané na prerokovanie zásadných otázok týkajúcich sa smerovania a činnosti Matice slovenskej,

b) zriaďuje a ruší na návrh predsedu Matice slovenskej organizačné zložky, ich sídla, zriaďovacie listiny, štatúty, zložky a pracoviská Matice slovenskej s právnou subjektivitou, právnické osoby, ktorých jediným alebo väčšinovým zakladateľom je Matica slovenská,

c) schvaľuje účasť Matice slovenskej v obchodných spoločnostiach a v iných subjektoch s právnou subjektivitou,

d) prerokúva a schvaľuje na návrh predsedu Matice slovenskej vymenovanie a odvolanie zástupcov do orgánov spoločností, v ktorých má Matica slovenská kapitálovú účasť,

e) zriaďuje odborné komisie a expertné skupiny, vymenúva a odvoláva svojho zástupcu do výberových komisií,

f) rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam Predsedníctva Matice slovenskej,

g) prerokúva a schvaľuje správu o plnení programu, správu o hospodárení a návrh rozpočtu Matice slovenskej,

h) schvaľuje návrh rokovacieho a volebného poriadku Valného zhromaždenia Matice slovenskej a ďalšie vnútorné dokumenty pre prácu Matice slovenskej v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

5. Výbor zvoláva predseda Matice slovenskej spravidla raz štvrťročne, najmenej štyri razy do roka. Ak o to požiada najmenej jedna tretina jeho členov, zvolá predseda rokovanie výboru do štrnástich kalendárnych dní od doručenia žiadosti. Prvé zasadanie výboru sa uskutoční do tridsiatich kalendárnych dní od zvolenia predsedu a zvoláva ho novozvolený predseda Matice slovenskej.

6. Na právoplatné uznesenie výboru je potrebná účasť nadpolovičnej väčšiny členov výboru a súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov. Zo zasadnutia výboru sa vyhotovuje do štrnástich kalendárnych dní zápisnica podľa platného rokovacieho poriadku výboru a do dvadsaťjeden kalendárnych dní sa zasiela členom výboru a predsedovi dozorného výboru.

7. Na zasadnutiach výboru sa okrem jeho členov zúčastňuje aj predseda dozorného výboru a ním poverený člen, ako aj ďalší predkladatelia materiálov k jednotlivým bodom rokovania a ďalší členovia Matice slovenskej, o účasti ktorých rozhodne výbor hlasovaním.

8. Výbor sa môže uzniesť, že vo výnimočných prípadoch o veciach, ktoré sú v jeho kompetencii, sa hlasuje formou „per rollam“. Podrobnosti hlasovania „per rollam“ upravuje smernica vydávaná predsedom Matice slovenskej.
9. Výbor má právo prerokovať a prijať opatrenia na nápravu vo vzťahu k činnosti MO, ZO, VO alebo OMM:
a) ak porušuje stanovy a nesplnil povinnosť odstrániť porušovanie stanov v lehote určenej výborom;
b) ak poškodzuje dobré meno Matice slovenskej a jej záujmy.
Výbor v týchto veciach koná na vlastný podnet alebo na návrh aspoň troch členov Matice slovenskej. Proti rozhodnutiu výboru sa možno odvolať na najbližšom Valnom zhromaždení Matice slovenskej, na Sneme Matice slovenskej alebo na Dozorný výbor Matice slovenskej.

Článok 4.
Predsedníctvo Matice slovenskej

1. Predsedníctvo je výkonný orgán výboru na zabezpečovanie realizácie jeho úloh.
2. Predsedníctvo je sedemčlenné. Členmi predsedníctva sú predseda Matice slovenskej, správca Matice slovenskej a dvaja podpredsedovia Matice slovenskej. Ostatných troch členov volí zo svojich radov na návrh predsedu výbor. Ak správca nie je členom výboru, je prizývaný na každé zasadnutie predsedníctva s hlasom poradným. V tomto prípade bude predsedníctvo tvorené predsedom Matice slovenskej, dvomi podpredsedami Matice slovenskej a ostatných štyroch členov volí zo svojich radov na návrh predsedu výbor.
Predsedníctvo je uznášaniaschopné, ak je prítomných aspoň päť členov, na prijímanie právoplatného uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov.
3. Do pôsobnosti predsedníctva patria úlohy, ktorými ho poverí výbor. Zabezpečuje realizáciu úloh výboru a rieši aktuálne úlohy vyplývajúce z Programu Matice slovenskej medzi zasadnutiami výboru.
4. Predsedníctvo zvoláva a vedie predseda alebo ním poverený člen predsedníctva.
5. Na zasadnutí predsedníctva sa okrem členov zúčastňuje tajomník, vedecký tajomník, predseda dozorného výboru a ním poverený člen a ďalší prizvaní vedúci pracovníci. Zápisnice zo zasadnutí predsedníctva dostanú všetci členovia výboru, predseda dozorného výboru a osoby, ktorých sa zápisnica týka.

Článok 5.

Dozorný výbor Matice slovenskej

1. Dozorný výbor je najvyšším kontrolným orgánom, jeho funkčné obdobie je štvorročné. Za svoju činnosť zodpovedá valnému zhromaždeniu.
2. Dozorný výbor tvorí predseda dozorného výboru a osem jeho členov a päť náhradníkov, z toho predsedu a päť členov a päť náhradníkov volí valné zhromaždenie a troch členov vymenúva a odvoláva minister kultúry Slovenskej republiky.
3. Dozorný výbor má právo vykonávať kontrolu a previerky v ktorejkoľvek organizačnej zložke Matice slovenskej. V prípade kontroly v MO, ZO, VO a OMM si vyžiada vopred stanovisko dozorného výboru príslušného odboru. Dozorný výbor vykonáva aj previerky na základe požiadania predsedu Matice slovenskej.
4. Do pôsobnosti dozorného výboru patrí:
a) dohľad nad dodržiavaním všeobecne záväzných právnych noriem s osobitným zreteľom na zákon o Matici slovenskej, stanovy, ostatné matičné právne normy, kontrola plnenia uznesení a programu valného zhromaždenia a ostatných orgánov Matice slovenskej a kontrola plnenia úloh zverených Matici slovenskej štátom,
b) kontrola s nakladaním matičného majetku, finančných prostriedkov a efektívneho hospodárenia so štátnymi dotáciami a neštátnymi prostriedkami v Matici slovenskej,
c) kontrola činnosti a hospodárenia Matice slovenskej,
d) upozorňuje výbor, predsedníctvo, predsedu a správcu na zistené nedostatky, navrhuje opatrenia na ich riešenie; informuje o zistenom stave a nápravných opatreniach orgány Matice slovenskej,
e) má právo pozastaviť rozhodnutie orgánu Matice slovenskej, ak je v rozpore so zákonom o Matici slovenskej, stanovami a platným právnym poriadkom Slovenskej republiky, a to až do potvrdenia alebo zrušenia rozhodnutia najneskôr v lehote troch mesiacov,
f) rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiu výboru MO, ZO, VO a OMM, resp. proti rozhodnutiu dozorného výboru týchto odborov v lehote najneskôr do šesťdesiatich kalendárnych dní od podania odvolania,
g) od delegovaných zástupcov Matice slovenskej v subjektoch, v ktorých má Matica slovenská akýkoľvek vlastnícky alebo finančný podiel, vyžaduje ročnú správu o hospodárení a o výsledkoch a záveroch informuje výbor,
h) predkladá valnému zhromaždeniu správu o činnosti dozorného výboru a stanovisko k správe o činnosti a hospodárení Matice slovenskej.

5. Dozorný výbor sa môže uzniesť, že vo výnimočných prípadoch vo veciach, ktoré spadajú do jeho kompetencií, hlasuje formou „per rollam“. Podrobnosti hlasovania „per rollam“ upravuje rokovací poriadok a štatút dozorného výboru.
6. Všetky podané podnety na dozorný výbor musia mať písomnú formu a obsahovať informácie o tom, kto podnet podáva, akej veci sa týka, čoho sa domáha, musia obsahovať opis rozhodujúcich skutkových okolností podložený relevantnými dôkazmi a musia spĺňať aj ďalšie náležitosti, ktoré upravuje rokovací poriadok schválený a vydaný dozorným výborom a štatút schválený a vydaný dozorným výborom a valným zhromaždením. V prípade, ak podnet nespĺňa tieto náležitosti alebo ak bol podnet anonymný či podávateľ podnetu neuviedol svoju presnú adresu, takýto podnet dozorný výbor odmietne, a to bez prerokovania veci.
7. Členovia dozorného výboru nie sú v pracovnoprávnom pomere s Maticou slovenskou.
8. Dozorný výbor rokuje a prijíma uznesenia na základe rokovacieho poriadku a štatútu, v ktorom sú „per analogiam“ s prihliadnutím na osobitosti Matice slovenskej prebraté princípy zo správneho poriadku, a to najmä zásada zákonnosti, súčinnosti, hospodárnosti, rýchlosti, účelnosti konania, materiálnej pravdy, informovanosti a spravodlivosti.

Hlava VIII.
Štatutárny orgán a vedúci funkcionári Matice slovenskej

Článok 1.
Predseda

1. Štatutárnym orgánom Matice slovenskej je predseda, ktorý reprezentuje Maticu slovenskú navonok a vystupuje v jej mene a súčasne predsedá výboru.
2. Predsedu volí valné zhromaždenie na štyri roky. Pracovný pomer predsedu vzniká voľbou v zmysle platného právneho poriadku najneskôr do štrnástich kalendárnych dní od zvolenia. Funkčné obdobie novozvoleného predsedu sa začína v prvý deň po právoplatnej voľbe valným zhromaždením. Odovzdanie a prevzatie predsedníckej agendy sa uskutoční najneskôr do tridsiatich kalendárnych dní po právoplatnom zvolení nového predsedu Matice slovenskej.
3. Predseda vedie rokovanie valného zhromaždenia, snemu, výboru a predsedníctva.
4. Predsedovi zaniká mandát, ak bol právoplatným rozhodnutím súdu odsúdený za úmyselný trestný čin, ak po obdobie dvanástich mesiacov nie je spôsobilý vykonávať svoju funkciu alebo ak sa na vlastnú žiadosť vzdá svojho mandátu.

5. Predseda ďalej:

a) riadi a koordinuje celkovú činnosť Matice slovenskej prostredníctvom volených orgánov a pracovísk Matice slovenskej,

b) zabezpečuje plnenie uznesení valného zhromaždenia, snemu, výboru a predsedníctva,

c) chráni a obhajuje demokratické tradície Matice slovenskej, slobodu prejavu, úctu k hodnotám národného dedičstva, humanitné a demokratické princípy,

d) vymenúva a odvoláva riaditeľov ustanovizní a pracovísk Matice slovenskej,

e) v zásadných otázkach riadi a kontroluje činnosť ČÚ,

f) hodnotí činnosť Matice slovenskej, matičného hnutia a pracovísk, požaduje od správcu, príslušných pracovísk a orgánov Matice slovenskej podklady, stanoviská a informácie o ich činnosti.

Článok 2.

Predseda Dozorného výboru Matice slovenskej

1. Predseda dozorného výboru riadi činnosť dozorného výboru. Volí ho valné zhromaždenie na štyri roky. Predseda dozorného výboru nemôže byť v žiadnej inej funkcii v Matici slovenskej, okrem dozorných orgánov v pridružených subjektoch Matice slovenskej. Pracovný pomer mu vzniká voľbou najneskôr do štrnástich kalendárnych dní od zvolenia. Predseda dozorného výboru nie je v podriadenom vzťahu k predsedovi Matice slovenskej.

2. Predseda vedie rokovanie dozorného výboru v zmysle platného štatútu a rokovacieho poriadku. Zasadnutie zvoláva podľa potreby, minimálne raz za tri mesiace alebo na základe požiadaviek jednej tretiny členov dozorného výboru. Na rokovanie o hospodárskych a majetkových otázkach Matice slovenskej prizýva správcu.

3. Minimálne raz ročne informuje výbor o plnení opatrení prijatých na základe vykonanej kontrolnej činnosti.

4. Predseda a ním poverený člen dozorného výboru má právo zúčastňovať sa na zasadnutiach výboru a predsedníctva s poradným hlasom. O záveroch, ktoré sa týkajú dozorného výboru, informuje svojich členov na jeho najbližšom zasadnutí.

5. Počas neprítomnosti predsedu ho zastupuje podpredseda. Podpredsedu volí zo svojich radov v tajných voľbách dozorný výbor. Podpredseda preberá právomoci predsedu aj v prípade jeho úmrtia alebo odstúpenia, a to až do zvolenia nového predsedu dozorného výboru. V prípade, že podpredseda nebude môcť vykonávať funkciu predsedu, dozorný výbor poverí jedného z členov dozorného výboru jeho právomocami až do ukončenia funkčného obdobia.

6. Predsedovi zaniká mandát, ak bol právoplatným rozhodnutím súdu odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ak za obdobie dvanástich mesiacov nie je spôsobilý vykonávať svoju funkciu, alebo ak sa vzdal svojho mandátu.
7. Rozsah úloh, činností a rokovací poriadok dozorného výboru je stanovený v štatúte, ktorý schvaľuje valné zhromaždenie.

Článok 3.
Správca, podpredsedovia, tajomníci a ďalší vedúci pracovníci Matice slovenskej

1. Správca Matice slovenskej zastupuje predsedu Matice slovenskej vo vymedzených právomociach:
a) riadi a koordinuje činnosť pracovísk Matice slovenskej v súlade s ustanoveniami § 4 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej,
b) zodpovedá za dodržiavanie finančných a hospodárskych noriem,
c) plní ďalšie úlohy, ktorými ho poverí predseda Matice slovenskej.
2. Správcu vymenúva a odvoláva predseda Matice slovenskej po schválení vo výbore na návrh predsedu Matice slovenskej. V prípade, že správca nie je vymenovaný, jeho kompetencie vykonáva predseda Matice slovenskej. Ak predseda trikrát po sebe nepredloží výboru kandidáta na správcu alebo ak návrh predsedu na funkciu správcu výbor trikrát odmietne, nového správcu na návrh minimálne siedmich členov výboru zvolí uznášaniaschopný výbor nadpolovičnou väčšinou prítomných. Ak správca nie je členom výboru, je prizývaný na každé zasadnutie výboru s hlasom poradným.
3. Podpredsedovia Matice slovenskej sú spravidla v pracovnom pomere s Maticou slovenskou. Zastupujú predsedu na základe jeho poverenia v presne vymedzených vzťahoch. Prvý podpredseda preberá právomoci predsedu iba v prípade jeho dlhodobej práceneschopnosti trvajúcej viac ako tri mesiace, zániku mandátu alebo úmrtia, a to až do riadneho zvolenia nového predsedu valným zhromaždením. Prvý podpredseda má spravidla v kompetencii starostlivosť o členskú základňu Matice slovenskej. V prípade, ak nemôže prvý podpredseda prebrať právomoci predsedu, tieto právomoci prechádzajú na druhého podpredsedu, a to až do riadneho zvolenia nového predsedu valným zhromaždením. Druhý podpredseda má spravidla v kompetencii spoluprácu Matice slovenskej so slovenským zahraničím a starostlivosť o matičnú činnosť na jazykovo zmiešaných územiach. Ďalší rozsah kompetencií podpredsedov a podrobnosti o nich určuje výbor. Podpredsedov volí a odvoláva výbor na návrh predsedu Matice slovenskej.

4. Funkčné obdobie podpredsedov a správcu sa končí dňom prvého zasadnutia novozvoleného výboru po valnom zhromaždení, najneskôr na tridsiaty kalendárny deň od konania valného zhromaždenia.
5. Tajomníci vykonávajú agendu na základe poverenia predsedu Matice slovenskej vo vymedzenej oblasti činnosti. Tajomníci sú spravidla v pracovnoprávnom pomere s Maticou slovenskou, vymenúva ich a odvoláva predseda Matice slovenskej.

Hlava IX.
Sekretariát

1. Sekretariát je spoločným pracoviskom predsedu Matice slovenskej a správcu Matice slovenskej.
2. Sekretariát zabezpečuje:
a) administratívne práce,
b) organizačný servis,
c) personálnu agendu vrátane evidencie ocenení a vyznamenaní,
d) vnútornú kontrolnú činnosť.
3. Na čele sekretariátu je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva predseda Matice slovenskej po prerokovaní so správcom.

Hlava X.
Členské ústredie Matice slovenskej

1. ČÚ je riadiacim, koordinačným, organizačným, programovým a metodickým pracoviskom pre matičné hnutie a oblastné strediská Matice slovenskej. Plní úlohy spojené so zakladaním MO, ZO, VO a OMM, registráciou, usmerňovaním, aktivizáciou činnosti a rozširovaním členskej základne.
2. Vedie ústrednú evidenciu členov a odborov Matice slovenskej.
3. Riaditeľa ČÚ vymenúva predseda Matice slovenskej na základe výberového konania po prerokovaní vo výbore.

Hlava XI.
Vedecký výskum a vedecké pracoviská Matice slovenskej

1. Matica slovenská uskutočňuje základný slovakistický výskum najmä v oblasti slovenskej literatúry, jazykovedy, slovenských dejín a rozvíja ho v špecializovaných pracoviskách, pričom spolupracuje s ostatnými vedeckými pracoviskami v Slovenskej republike i v zahraničí. Svojou činnosťou sleduje prednostne národnoštátny záujem. Výsledky výskumu zverejňuje v samostatných publikáciách, ako aj inými formami prezentácie najmä vo vzťahu k členskej základni, mládeži a celej verejnosti.

2. Vedecký výskum a jeho prezentáciu riadi a koordinuje Vedné ústredie, ktoré je organizačným a metodickým ústredím pre oblasť spoločenských vied a tiež pre výskum Slovákov v zahraničí a vzťahov k nim. Združuje riaditeľov vedeckých pracovísk, ako aj predsedov vedeckých odborov. Úzko spolupracuje s Vedeckou radou. Vedné ústredie zasadá najmenej dva razy do roka. Zasadnutie zvoláva a vedie vedecký tajomník.

3. Na čele Vedného ústredia je vedecký tajomník, ktorý riadi a koordinuje vedeckú činnosť v Matici slovenskej, predkladá koncepciu vedeckého výskumu, hodnotí ročné plány, projekty a výsledky výskumu. Vedeckého tajomníka vymenúva a odvoláva predseda Matice slovenskej.

4. Základňu vedeckého výskumu tvoria vedecké pracoviská Matice slovenskej v spolupráci s vedeckými odbormi Matice slovenskej.

5. V súlade so zákonom Matica slovenská zriaďuje tieto vedecké pracoviská:

a) Slovenský literárny ústav,

b) Slovenský historický ústav,

c) Krajanské múzeum,

d) Stredisko národnostných vzťahov,

e) Archív.

6. Slovenský literárny ústav je vedecké pracovisko pre literárnu vedu, s dôrazom na výskum dejín slovenskej literatúry, so zreteľom na národný a kultúrno-spoločenský kontext. Spolupracuje s vedeckými a kultúrnymi inštitúciami, ako aj s univerzitami.

7. Slovenský historický ústav je vedeckým pracoviskom pre historický výskum s dôrazom na slovenské dejiny. Je vedeckou platformou historiografie národno-štátneho charakteru. Jeho súčasťou je Knižnica slovenskej štátnosti. Vydáva vedecké periodikum Historický zborník. Udržiava a rozvíja pracovné kontakty s vedeckými inštitúciami a univerzitami.

8. Krajanské múzeum pôsobí ako ústredné pracovisko pre styk a spoluprácu so slovenským zahraničím, slovanskými maticami a obdobnými inštitúciami. Cieľom jeho činnosti je udržiavanie a rozvíjanie národnej identity slovenských krajanov a ich vzťahov k Slovenskej republike. Vykonáva dokumentačnú, vedeckovýskumnú a prezentačnú činnosť, ktorá sa týka

slovenského zahraničia. Spolupracuje s príbuznými inštitúciami, osobitne s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Svetovým združením Slovákov v zahraničí.
9. Stredisko národnostných vzťahov robí výskum vzťahov Slovákov a národností Slovenskej republiky. Sleduje dodržiavanie platných zákonov s cieľom upevňovať slovenskú štátnosť, používať štátnu symboliku a slovenský jazyk, chráni slovenskú kultúru a duchovný život národa na jazykovo zmiešaných územiach. Pôsobí v spolupráci s regionálnymi i celoslovenskými organizáciami národnostných menšín a oblastnými strediskami na jazykovo zmiešanom území.
10. Archív je špecializovaným verejným archívom a ústredným odborným pracoviskom na zachovanie kultúrneho dedičstva a dejín Matice slovenskej. Preberá a získava písomné, fotografické, multimediálne, prípadne múzejné a galerijné dokumenty z organizačných jednotiek Matice slovenskej a od osobností národného a verejného života doma a v zahraničí. Tieto dokumenty eviduje, ochraňuje, odborne spracováva a sprístupňuje verejnosti.
11. Zriaďovacie listiny, štatúty a organizačné poriadky vedeckých pracovísk po schválení vo Výbore Matice slovenskej vydáva predseda Matice slovenskej. Riaditeľov vymenúva predseda Matice slovenskej na základe výberového konania.

Hlava XII.
Informačné pracoviská Matice slovenskej

1. Informačnými pracoviskami sú Informačné ústredie, Vydavateľstvo a redakcie matičných periodík. Každé z informačných pracovísk sa riadi svojím štatútom a zriaďovacou listinou, ktoré vydáva predseda Matice slovenskej.
2. Informačné ústredie (ďalej len IÚ) je útvar pre mediálnu, informačnú, vydavateľskú a propagačnú činnosť. Zabezpečuje poskytovanie informácií o činnosti a postojoch Matice slovenskej vo vzťahu k matičnému hnutiu a verejnosti.
3. IÚ zabezpečuje povinné zverejňovanie a sprístupňovanie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Podrobnosti upravuje vykonávací predpis.
4. IÚ zabezpečuje prevádzku internetových médií, styk s verejnosťou a médiami. Realizuje a koordinuje propagačné a reklamné aktivity a zodpovedá za mediálnu tvorbu.
5. Na čele IÚ je riaditeľ, ktorý je spravidla hovorcom Matice slovenskej.
6. Riaditeľa IÚ vymenúva predseda Matice slovenskej na základe výberového konania.

7. Vydavateľstvo je odborným pracoviskom na vydávanie neperiodických a periodických publikácií a merkantilu. Na jeho čele je riaditeľ, ktorého na základe výberového konania vymenúva predseda Matice slovenskej.
8. Tlačovým orgánom Matice slovenskej sú Slovenské národné noviny a ich internetová podoba. Riadi ich redakčná rada vymenovaná predsedom Matice slovenskej po prerokovaní v predsedníctve. Za ich obsah zodpovedá šéfredaktor, ktorého na základe výberového konania vymenúva predseda Matice slovenskej.
9. Slovenské pohľady sú najstarším slovenským časopisom pre literatúru, vedu a umenie. Riadi ich redakčná rada vymenovaná predsedom Matice slovenskej po prerokovaní v predsedníctve. Za ich obsah zodpovedá šéfredaktor, ktorého na základe výberového konania vymenúva predseda Matice slovenskej.
10. Magazín Slovensko – Národné spektrum je tlačovým orgánom Vedného ústredia Matice slovenskej. Slovensko – Národné spektrum je odborným časopisom Matice slovenskej. Riadi ho redakčná rada vymenovaná predsedom Matice slovenskej po prerokovaní v predsedníctve. Za jeho obsah zodpovedá šéfredaktor, ktorého na základe výberového konania vymenúva predseda Matice slovenskej. Šéfredaktor spolupracuje s vedeckým tajomníkom Matice slovenskej.

Hlava XIII.
Oblastné strediská Matice slovenskej

1. Oblastné strediská sú profesionálne, koordinačné, metodické, odborné a organizačné pracoviská Matice slovenskej pre matičné hnutie v riadiacej pôsobnosti ČÚ, pôsobiace na vymedzenom území. Ich základnou úlohou je:
a) systematická starostlivosť o rast členskej základne, vytváranie podmienok na zakladanie a rozvíjanie činnosti MO, ZO, VO a OMM,
b) propagácia Matice slovenskej, šírenie jej tlačovín a výrobkov,
c) napomáhať dodržiavanie platných zákonov v oblasti upevňovania slovenskej štátnosti, používania štátnej symboliky a jazyka, zároveň chránia a rozvíjajú slovenskú kultúru a duchovný život národa.
2. Oblastné strediská sa zriaďujú ako:
a) domy Matice slovenskej (ďalej len DMS),
b) oblastné pracoviská Matice slovenskej (ďalej len OP MS).

3. DMS majú právnu subjektivitu, ktorá je vymedzená v zriaďovacej listine príslušného DMS. Na čele DMS sú riaditelia vymenúvaní predsedom Matice slovenskej na základe výberového konania. OP MS sú vysunutými pracoviskami DMS. Na ich čele sú spravidla vedúci. OP MS nemajú právnu subjektivitu a podliehajú príslušným DMS na vymedzenom území.
4. Územnú pôsobnosť DMS a OP MS, zásady hospodárenia s majetkom, pracovnoprávne vzťahy, náplň práce a ostatné pracovné aktivity upravuje zriaďovacia listina alebo štatút týchto pracovísk, ktoré vydáva predseda Matice slovenskej po schválení vo výbore.
5. DMS môžu vstupovať do podnikateľských aktivít a vykonávať podnikateľskú činnosť v súlade s platnou právnou úpravou a so zásadami hospodárenia DMS.
6. DMS v plnom rozsahu zodpovedajú za práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvných vzťahov.

Hlava XIV.
Hospodárenie Matice slovenskej

1. Matica slovenská hospodári s vlastným majetkom a s majetkom štátu.
2. Vlastný majetok predstavujú peniaze, cenné papiere, iné hnuteľné a nehnuteľné veci, ako aj iné majetkové práva a peniazmi oceniteľné hodnoty získané z podnikateľských aktivít, dotácií a darov i z členských príspevkov, ktoré svojím charakterom slúžia na plnenie úloh Matice slovenskej.
3. Na plnenie úloh, ktoré sú zverené Matici slovenskej štátom, sa podľa zákona poskytujú dotácie a účelové dotácie zo štátneho rozpočtu. S týmito dotáciami hospodári Matica slovenská podľa osobitných predpisov.
4. Matica slovenská môže s vlastným majetkom vykonávať podnikateľskú činnosť a vstupovať do podnikateľských aktivít.
5. Matica slovenská zostavuje svoj rozpočet na kalendárny rok, ktorý schvaľuje výbor na základe návrhu, ktorý predkladá správca. Súčasťou rozpočtu sú príjmy a výdavky, záväzky a pohľadávky.
6. Správca predkladá na rokovanie výboru pravidelné informácie o rozpočtovom hospodárení v polročnej periodicite. Po skončení roka vypracúva správu o činnosti a hospodárení Matice slovenskej, ktorú schvaľuje výbor. Dozorný výbor k tejto správe zaujíma stanovisko, a to na základe predchádzajúcich vykonaných finančných kontrol na príslušnom pracovisku Matice slovenskej.

7. Správca zodpovedá v plnom rozsahu za dodržiavanie finančných a hospodárskych noriem, ako aj za správu hnuteľného a nehnuteľného majetku Matice slovenskej.
8. Úlohy súvisiace s finančným hospodárením Matice slovenskej zabezpečuje Finančno-ekonomický útvar. Vo svojej činnosti sa riadi štatútom, ktorý vydáva predseda Matice slovenskej. Na jeho čele je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva predseda Matice slovenskej po prerokovaní so správcom.
9. Úlohy v oblasti správy hmotného a nehmotného majetku, inventarizácie, obnovy nehnuteľného majetku Matice slovenskej, zabezpečenia prevádzky a chodu pracovísk a osobitných činností plní Technicko-investičný útvar. Vo svojej konkrétnej činnosti sa riadi štatútom, ktorý vydáva predseda Matice slovenskej. Na jeho čele je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva predseda Matice slovenskej po prerokovaní so správcom.
10. Šatnica Matice slovenskej je špecializovaným pracoviskom na požičiavanie ľudových, historických a dobových odevov a odborným pracoviskom zameraným na udržiavanie, reštaurovanie, depozit krojov a kostýmov a s tým spojenú výskumnú činnosť. Vedúceho vymenúva a odvoláva predseda Matice slovenskej po prerokovaní so správcom.

Hlava XV.
Poradné orgány

1. Prezídium Matice slovenskej je poradným orgánom predsedu Matice slovenskej a je zriadené na riešenie osobitných otázok smerovania a činnosti Matice slovenskej. Členmi prezídia sú významné osobnosti slovenského spoločenského, vedeckého a kultúrneho života. Podrobnosti upravuje štatút vydávaný predsedom Matice slovenskej. Zvoláva ho predseda Matice slovenskej minimálne raz za rok.
2. Vedecká rada Matice slovenskej je poradným orgánom Matice slovenskej. Na jej čele stojí predseda vedeckej rady. Funkcia vedeckého tajomníka je zlučiteľná s funkciou predsedu vedeckej rady. Členmi Vedeckej rady sú vedecký tajomník a členovia schválení na návrh predsedu Matice slovenskej výborom. Podrobnosti o činnosti a postavení vedeckej rady upravuje štatút vydávaný predsedom Matice slovenskej. Zvoláva ju predseda vedeckej rady v súčinnosti s vedeckým tajomníkom minimálne raz za rok.
3. Ďalšími poradnými orgánmi Matice slovenskej sú:
a) Grémium predsedov krajských rád Matice slovenskej, zvoláva ho predseda Matice slovenskej minimálne dva razy za rok,

b) Rada Slovákov žijúcich v zahraničí, zvoláva ju predseda Matice slovenskej minimálne raz za rok.

Hlava XVI.
Prechodné a záverečné ustanovenia

1. V prípade zrušenia Matice slovenskej bez likvidácie Matica slovenská nezaniká a všetky práva a povinnosti prechádzajú na právneho nástupcu, ktorého určí valné zhromaždenie, resp. mimoriadne valné zhromaždenie. Na právoplatné rozhodnutie je potrebná štvorpätinová väčšina riadne zvolených delegátov s hlasom rozhodujúcim.
2. V prípade zrušenia Matice slovenskej s likvidáciou sa likvidácia vykoná na základe platných, všeobecne záväzných právnych predpisov. Spôsob likvidácie, osobu likvidátora, spôsob usporiadania majetku a ďalšie dôležité skutočnosti navrhuje výbor a dozorný výbor mimoriadnemu valnému zhromaždeniu, ktoré sa zíde len na tento účel. Na právoplatné rozhodnutie je potrebná štvorpätinová väčšina riadne zvolených delegátov s hlasom rozhodujúcim.
3. O spôsobe zrušenia Matice slovenskej rozhodne valné zhromaždenie, resp. mimoriadne valné zhromaždenie.
4. Matica slovenská nemôže zaniknúť zmenou alebo zrušením zákona o Matici slovenskej ani iným vonkajším zásahom. Matica slovenská môže zaniknúť len jednomyseľným rozhodnutím valného zhromaždenia. Na právoplatné rozhodnutie o zániku je potrebná prítomnosť všetkých delegátov.
5. Zvolené orgány Matice slovenskej vykonávajú svoju činnosť až do ďalšieho valného zhromaždenia v roku 2013 bez zmeny.
6. Odbor mladých matičiarov pred 17. 9. 2011 sa považuje za Mladú Maticu podľa týchto stanov. Kluby Odboru mladých matičiarov, registrované v ČÚ pred 17. 9. 2011 sa považujú za odbory Mladej Matice podľa týchto stanov.
7. Tieto stanovy nadobúdajú platnosť schválením 17. 9. 2011 a účinnosť od 17. 10. 2011. Zrušujú sa Stanovy Matice slovenskej schválené na Sneme Matice slovenskej 22. 3. 2003 v Leviciach.
8. Zvolené orgány Matice slovenskej podľa ustanovení hlavy VII., čl. 3 a čl. 5 a hlavy VIII., čl. 1 a čl. 2 týchto stanov vykonávajú svoju činnosť až do ďalšieho valného zhromaždenia v roku 2021 bez zmeny.

9. Ustanovenie týchto stanov podľa hlavy V., bodu 2 nadobúda platnosť dňom schválenia 12. 10. 2019 a účinnosť 1. 9. 2020.
10. Ustanovenie týchto stanov podľa hlavy V., bodu 7 nadobúda platnosť dňom schválenia 12. 10. 2019 a účinnosť 1. 9. 2020.
11. Ustanovenie týchto stanov podľa hlavy V., bodu 16 nadobúda platnosť dňom schválenia 12. 10. 2019 a účinnosť 1. 7. 2020.
12. Novelizácia týchto stanov, ktorá bola schválená na Sneme Matice slovenskej 21. 10. 2023, nadobúda platnosť dňom schválenia 21. 10. 2023 a účinnosť od 1. 1. 2024.

Martin 21. októbra 2023

JUDr. Marián Gešper
predseda Matice slovenskej